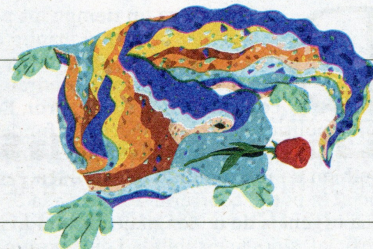

«M'interessa impregnar d'emoció literària els fets històrics»

Entrevista

Bernat Navarro. L'escriptor publica la novel·la 'Veschi. La tercera manera', ambientada al segle XVII a Tortosa

MARINA PALLÁS CATURLA
TORTOSA

Bernat Navarro Porter (Vinalesa, 1961) viu a Tortosa des de fa molts anys. Ha dedicat tota la seua trajectòria professional a la docència en diferents àmbits a Barcelona, Tarragona, Reus i Tortosa. És autor de l'assaig *Vinalesa. Senyors, llauradors i filadors. Fets i gents*. Ha guanyat el Premi Literari Sebastià Juan Arbó 2023 amb la novel·la *La número 25* i el Premi Ramon Ferrando Adell 2023 de poesia. *Veschi. La tercera manera* (Onada Edicions) és la segona novel·la d'una trilogia.

Com arriba a la figura de Veschi, que considera cabdal en la història de Tortosa?

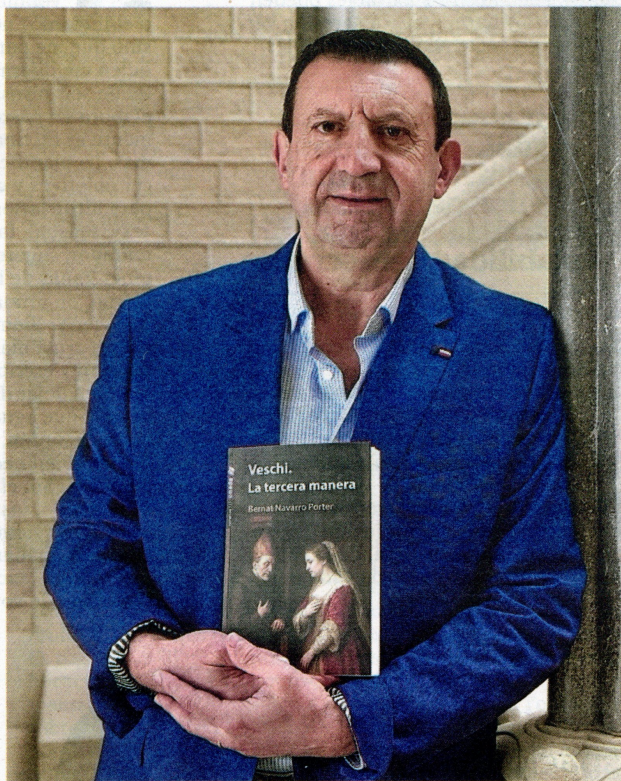
De manera absolutament casual. Fa molts anys, quan encara treballava i el meu fill era petit, vaig començar una recerca arxivística sobre el comte de Santa Coloma, virrei de Catalunya el 1640. M'interessava i és un personatge que apareix al llibre, tot i que ja és mort. A l'Arxiu de la Corona d'Aragó vaig trobar unes cartes seues... i allí, de sobte, apareixia Veschi. A mesura que el llegia, la seua figura anava agafant tanta potència que vaig pensar: «Aquest personatge dona per a una novel·la». I així va ser.

Què el va sorprendre més d'ell?

La seua influència. A Tortosa gairebé no se n'ha parlat, però probablement —i això no ho sabrem mai— si ell no hagués existit, la història de la ciutat hauria estat diferent. Va tenir un paper clau en la contrarevolta de l'oligarquia tortosina i en el canvi de posició del capítol de la Seu. A més, era polític, agent, confident i emissari de la Corona. La seua potència humana i política és enorme.

També era espia!

Sí. Va dissenyar una xarxa d'espionatge pròpia. El seu cap a Madrid era un torero, Juan Valencia, un personatge real. De fet, la majoria de personatges del llibre són reals: Anna de Bru, Santiago Domínguez, Lluís de Montsuar, els nobles tortosins... Només els criats són personat-

Navarro al Palau Oriol de Tortosa, escenari de la novel·la. FOTO: J. REVILLAS

ges ficticis, perquè no tenien prou rellevància documental.

Es basa en estudis anglesos que qüestionen la versió oficial de la Guerra dels Segadors.

Alguns historiadors plantegen que la mort de Santa Coloma i la de Pau Claris no van ser com ens les han explicat durant segles. La mirada diacrònica ens permet veure els fets amb perspectiva i amb noves investigacions. A Catalunya ja gairebé tothom dona per fet que Pau Claris va ser enverinat. I sobre Santa Coloma, veureu que la versió oficial també trontolla. Escrivia i em venia al cap l'1 d'octubre del 2017: han passat segles, però potser les coses no han canviat tant.

Diu sovint que com a escriptor no li «interessa» tant la història. En quin sentit?

Com a ciutadà, sí que m'interessa. Però literàriament, el que m'inte-

ressa és la psicologia dels personatges, les emocions, els conflictes interns, les seues motivacions... La història ja està documentada. A Tortosa ja hi ha estudis importantíssims d'Hilari Muñoz o Enric Querol sobre l'època. A mi el que m'interessa és impregnar d'emoció literària aquests fets. I en segon terme també obrir la caps de Pandora: Tortosa era una ciutat amb una peculiaritat enorme, perquè hi va haver revolta i contrarevolta. Vull mirar-ho des de perspectives diferents, fugir del maniqueisme i del reduccionisme.

A la novel·la, també hi ha un treball lingüístic molt intens.

Molt. He treballat amb lèxic antic d'Eugeni Reig, el vocabulari medieval de Lluís Faraudo, els estudis de Joaquim Martí Mestre... Tinc una base de dades enorme d'expressions i paraules. No invento res: aprofito el treball dels

altres i ho encasto com una peça d'orfebreria.

Quines són les seues influències literàries?

Tinc dos déus: García Márquez i Javier Marías. Márquez diu que la realitat és un material molt dur i que l'escriptor ha de transformar-la. Hi coincideixo. Per això utilitzo molt la ironia i el sarcasme. Caricaturitzo els personatges, me'n ric subtilment d'ells. El propi Veschi té ecos del coronel de Márquez: un home poderós, però sol, ple de contradiccions. I per això també està obsesionat amb els galls, símbol d'una masculinitat arrogant. Amb tot, Veschi era un home culte, basava els seus escrits en el filòsof Duns Escot. Felip IV el coneixia d'abans, quan era un franciscà molt reputat a Itàlia. I va tenir la intuïció d'enviar-lo a Tortosa quan res no funcionava. I va encertar.

Quin és el seu procés d'escriptura?

Primer, definir els missatges que vull transmetre. Després, l'estructura i l'estil. Per exemple, el criat Santiago Domínguez parla sense punts ni comes: és tot emoció. També decideixo les veus narratives. Quan tinc això, passo als personatges, que per a mi són molt més importants que els fets. I finalment, la trama. Mai sé el final quan començo. La novel·la em porta a mi. I reviso molt: soc perfeccionista.

Aquesta és la segona part d'una trilogia. En quin punt està la tercera?

Molt avançada. Estarà ambientada a principis del segle XX, amb el bisbe Rocamora, molt diferent de Sáez i de Veschi.

Per què creu que cal novel·lar la història de Tortosa?

Perquè no està novel·lada. Hi ha estudis, tesis, tractats... però les novel·les d'història són minoritàries. La novel·la pot arribar a molta més gent i posar en valor fets que han quedat oblidats. A mi la gent m'atura pel carrer i em diu que, després de llegir-me, ha buscat informació sobre la Guerra dels Segadors o sobre els setges francesos. Això està bé.